

Földrajz mindenhol – a debreceni Kutatók éjszakáján

📅 2018-10-07 (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/10/07/foldrajz-mindenhol-a-debreceni-kutatok-ejszakajan/>) 👤 geometodika (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/author/geometodika/>) ➔ Hírek, események (http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/hirek_esemenyek/)

KAPUSI JÁNOS

középiskolai tanár, Debrecen

geo.bethlen@gmail.com (<mailto:geo.bethlen@gmail.com>)

Tanárként napi gyakorlatunkban mindannyian használunk fotókat szemléltetésre, legyen szó egy-egy jelenség magyarázatáról, órai játékról vagy akár saját kirándulásaink bemutatásáról. A földrajzi folyamatok kiemelkedő vizuális jelenléttel rendelkeznek a bennünket körülvevő internetes térben, képgalériák tucatjaiból válogathatunk a célnak megfelelően. Egy korábbi Geometodika-cikkben (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/01/08/tipp-mindenkinek-2017-kepekben/>) már szó esett a sajtófotók tanórai felhasználásának lehetőségeiről, ebben a cikkben pedig magáról a megvalósításról lesz szó egy vetélkedő keretében, amelyre a „Kutatók éjszakája” programsorozat részeként került sor szeptember végén.

Célok

A **Földrajz mindenhol** címen futó programot a Debreceni Egyetem Földtudományi Intézetében látogathatják az érdeklődők 2015 óta a „Kutatók éjszakája” programsorozat keretein belül. Ahogy a programfüzetben közzétett ismertetőben (<http://kutatokejszakaja.unideb.hu/felhasznalhato/programfuzetek/programfuzet-2018.pdf>) is szerepel, rengeteg sajtófotóban található földrajzi vagy a földrajzhoz valamilyen módon köthető tartalom, az űrkutatástól a geopolitikáig. Ezekből a fotókból meghatározott válogatási elvek szerint élvezetes interaktív vetélkedő készül minden évben. Szervezőként és gyakorló tanárként ezzel a vetélkedővel nemcsak a földrajzi gondolkodás elősegítése, hanem a földrajz tantárgy nyitottságának és változatosságának a bemutatása a célom. A sajtófotók és képgalériák tematikus feldolgozásával szeretném felkelteni az érdeklődést a jelentősebb internetes híroldalak, hírügynökségek anyagai – rajtuk keresztül pedig a **tudatos hírfogyasztás**– iránt.

A programot népszerűsítő plakát (Háttérkép forrása: People's Daily China twitter oldala (<https://twitter.com/pdchina/status/938214110860271616>))

Megvalósítás

A játékra nagyjából 50 perces turnusokban kerül sor. Rövid bemutatkozás és a játék ismertetése után a játékosok témakört és kérdést választanak a tábláról (ld. kép). Minden kérdéshez tartozik legalább egy fotó, amelynek földrajzi elemeit – némi játékvezetői segítséggel – meg kell magyarázniuk a játékosoknak. Más játékosok rabolhatnak teljes vagy részpontszámot is. Azonos pontszám esetén szétlövással dől el a győztes kiléte. A táblán jellemzően 12-14 témakör szerepel, 5-5 emelkedő pontértékű kérdéssel, de ezt a fokozatosságot a játékosok kedvéért itt-ott meg szoktam bontani.

pusztító	10	15	20	25	30
állat	10	15	20	25	30
üzenet	10	15	20	25	30
mobil	10	15	20	25	30
morgásban	10	15	20	25	30
egykétszó	10	15	20	25	30
ünnepe	10	15	20	25	30
sport	10	15	20	25	30
szekély	10	15	20	25	30
madártávlát	10	15	20	25	30
kelet	10	15	20	25	30
random1	10	15	20	25	30
random2	10	15	20	25	30
szétlövés	1	2	3	4	5

Kivetített játéktábla a Kutatók éjszakáján (a szerző felvétele, 2018. szeptember 28.)

Igyekszem olyan érdekes, figyelemfelkeltő fotókkal motiválni a résztvevőket, hogy felderítsék a kép mögött rejtő eseményeket, történéseket. A fotók jellemzően az alábbi gondolatcsoportokhoz kötődnek, de sok esetben többféle kódot tartalmaznak, ami segít a

kibontásukban:

- természetföldrajzi folyamatok, jelenségek, természeti katasztrófák;
- társadalom, kultúra, hagyományok, aktuális évfordulók;
- nemzeti sajátosságok, nyelv, zászlók, feliratok;
- ismert helyek, nevezetességek, jellegzetes tájjelemek, építészet;
- nemzetközi sportrendezvények, fesztiválok, turizmus;
- geopolitikai események, állam- és kormányfők, uralkodók.

Szeretem, ha a résztvevők tudnak válogatni az egyes kategóriák és kérdések között, ezért több feladvánnyal készülök, mint ami a fent említett intervallumba belefér. A kategóriacímek nem mutatnak számottevő kreativitást, de egy-egy cím azért igényel némi magyarázatot. Például a mobilfotóin valóban okostelefonok és kamerák láthatók, a szokatlan fotóin látszólag össze nem illő dolgok jelennek meg, a randomba kerül minden olyan kép, ami nem fért be máshová, a szétlövést pedig a holtversenyek helyzetek eldöntése indokolta.

Egy-egy turnusban körülbelül 30 kérdésre jut időnk, tehát a tábla nagyjából felét használjuk el, viszont különböző csoportok értelemszerűen különböző kérdéseket választanak, minden turnus máshogy alakul, ezért bizonyos fotók többször is elkerülnek – ilyenkor a megközelítésben mutatkozó különbségek érdekes tapasztalatot jelentenek. Éppen ennek a spontaneitásnak a megőrzése az egyik ok, amiért a programot nem teszem regisztrációkötelessé. A másik ok egy sajnos általános jelenségből fakad: a regisztrált jelentkezők egy része rendszerint nem megy el a kiválasztott programra, ami egyrészt inkorrekt azokkal az érdeklődőkkel szemben, akik helykorlát miatt lemaradtak, másrészt pedig – egyes programok esetében – sok nyersanyag, szóróanyag (utólag felesleges) elkészítésével jár, ami a szervezők oldalán indokolatlan pluszki költségként jelenhet meg.

Felhasznált források

A játék összeállításánál mindig törekszem arra, hogy olyan fotókat válogassak, amelyek elgondolkodásra készítetik a résztvevőket. Fontos szempont az is, hogy a fotók nagyjából egyenletesen legyenek elosztva az egyes világrészek között. Mivel azonban a forrásként használt anyagokban is eleve aránytalanul jelennek meg az egyes világrészek, ezt valamennyire a saját válogatásom is tükrözi. Az idei összeállításban például Afrika és Kelet-Európa kevesebb, Délkelet-Ázsia és a Közel-Kelet valamelyest nagyobb súlyt kapott, viszont még így is Európa adja a felhasznált anyag nagyjából felét. Szintén törekszem arra, hogy a fotók az utóbbi egy-két év eseményeit öleljék fel, így a látogatók nagyobb valószínűséggel ismerik fel a fotók mögötti történéseket, gyorsítva ezzel a játékmenetet. Amennyiben egy esemény kapcsán több, felhasználásra érdemes fotót is találok, azokat különböző kategóriákban helyezem el, így néhány esetben lehet átfedés a témák között.

*A vetélkedő idei fotóanyagának földrajzi eloszlása (Alaptérkép forrása
(http://www.nationsonline.org/maps/political_world_855.jpg))*

Részvétel

A csoportok összetétele mindig nagyon heterogén, az utóbbi években minden korosztály képviseltette magát. Volt példa általános iskolai osztályra, szervezett csoportokra, középiskolások és egyetemi hallgatók baráti társaságaira, családokra, egyedi látogatókra egyaránt, de az egyetem oktatói közül is fogadtam látogatókat. Nincsenek beépített diákok, sem diáksegítők, ezért az egyes turnusok más-más kihívást jelentenek.

Mivel a vetélkedő minden korosztálynak szól, nem feltétlenül igényel földrajzi háttértudást a képek kibontása, viszont minden évben jönnek kiemelkedő földrajzi érzékenyséű fiatalok, akiknek a „levezetését” élmény hallgatni, a tudásukra a tapasztaltabb látogatók – gyakran pedagógusok – is rácsodálkoznak, sőt, olykor dicséret is elhangzik. Meglepő, de pozitív, hogy a legutóbbi két alkalommal már visszatérő vendégekre is volt példa, hiszen a program az egyéb „kutató” programokhoz képest szinte egyáltalán nincs népszerűsítve.

Tapasztalatok, értékelés, továbbfejlesztés

A Földrajz mindenhol négy éve fut, minden évben új játéktáblával és alkalmanként 3-4 csoporttal, amiből már le lehet vonni bizonyos következtetéseket, tanulságokat.

Bár a program – jellegéből adódóan – eltér a Kutatók éjszakája programjainak többségétől, mégis kutatásnak tartom, hiszen a vetélkedő anyagának összeállítása során az interneten keringő információhalmaz egy szeletét vizsgálom a földrajzi szemlélet, a földrajztanítás szempontjából. A pozitív visszajelzések megerősítenek abban, hogy a kevésbé mozgalmas programoknak is helye van a kínálatban, hiszen a rendezvény alapvető célja a tudományok népszerűsítése.

Visszatérő és átértékelésre érdemes tapasztalatként elsősorban a játékmeneten történő változtatást említeném meg. Az első turnus még az eredeti koncepció szerint vetélkedőnek indul, részben a pontosabb érkezés, részben pedig a kis létszámú csoportok miatt. Ez azonban később felbomlik, érdeklődők csatlakoznak vagy távoznak jóval a kezdés után, több korosztály jelenik meg többféle kombinációban és létszámban. Az így kialakult csoportokban a vetélkedő formátum már nem annyira működik, mint a homogénebb, kompetitívebb csoportoknál (pl. általános iskolai csoportok, középiskolások, egyetemi hallgatók). Miután a program interaktív, szeretném a lehető legtöbb résztvevőt bevonni, ezért a vetélkedő rendre közösségi feladatmegoldássá alakul, ami dinamikusabbá teszi a játékmenetet és azokat sem zárja ki a részvételből, akik esetleg egy másik programról késve érkezve lemaradtak a vetélkedőről. Tehát csak ott érdemes vetélkedéshez és játékszabályokhoz ragaszkodni, ahol a csoportösszetétel ezt lehetővé teszi.

Szintén rendszeresen előfordul, hogy a résztvevők egy részét a program végén ott tartja a kíváncsiság, hogy megnézzék a le nem kattintott fotókat is. Az utóbbi két évben mindig akadt olyan csoport (az utolsó turnusok résztvevői), akikkel sikerült végigmenni az egész táblán, ami az érdeklődés bizonyítéka. (Az is lehet persze, hogy ők már nem terveztek továbbmenni egyéb késő esti programokra, ezért maradtak kicsivel tovább.)

Az etikus forrásfelhasználás kapcsán fontos elmondani, hogy a vetélkedő egyik diáján szerepelnek a felhasznált képgalériák linkkel együtt – a lista nyomtatva is elérhető –, de szóban is elmondom, milyen forrásokra és válogatási elvekre épül a játék anyaga. A vízjelzett, hírügynökségi logóval vagy a szerző nevével ellátott fotókról éppen ezért nem vágom le ezeket az információkat. Mivel a "Földrajz mindenhol" egy bemutató jellegű ismeretterjesztő foglalkozás, nincsen rálátásom arra, hogy a forrásgyűjtemény közzététele valóban hasznosul-e. Remélem, hogy a látogatók egy része később rá is kattint egy-egy ilyen galériára, esetleg keres hasonló gyűjteményeket saját érdeklődésének megfelelően.

Jövőkép

Amennyiben megmarad ez a lehetőség, a rendezvénnyel a következő „Kutatók éjszakáján” is találkozhatnak az érdeklődők a Debreceni Egyetem Földtudományi Intézetének programjai között 2019 szeptemberében.

Köszönet az Intézetben dolgozó kollégáknak a szervezésben nyújtott segítségükért.

fotók (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/tag/fotok/>)

kutatók éjszakája (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/tag/kutatok-ejszakaja/>)

vetélkedő (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/tag/vetelkedo/>)

Az email címet nem tesszük közzé. A kötelező mezőket * karakterrel jelöljük.

Hozzászólás

Név *

E-mail cím *

Honlap

HOZZÁSZÓLÁS KÜLDÉSE

◀ Megjelent Magyarország nemzeti atlaszának legújabb kötete

(<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/10/01/megjelent-magyarorszag-nemzeti-atlaszának-legujabb-kotete/>)

Geoinformatika a közoktatásban – Avagy hogyan tudnánk felhasználni a nemzetközi tapasztalatokat hazánkban? ▶

(<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/10/11/geoinformatika-a-kozoktatásban-avagy-hogyan-tudnánk-felhasználni-a-nemzetközi-tapasztalatokat-hazánkban/>)

KERESÉS AZ OLDALON

Keresés...

ROVATOK

Tanulmányok (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/tanulmanyok/>)

Módszertani műhely (http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/modszertani_muhely/)

Kitekintő (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/kitekinto/>)

Kaleidoszkóp (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/kaleidoszkep/>)

Földrajztanár-képzés (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/foldrajztanar-kepzes/>)

Hírek, események (http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/hirek_esemenyek/)

Dokumentumtár (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/dokumentumtar/>)

SZERZŐKNEK AJÁNljUK

Közlési feltételek (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/szerzoi-utmutato/kozlesi-feltetelek/>)

Formai követelmények (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/szerzoi-utmutato/formai-kovetelmenyek/>)

Lektori útmutató (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/szerzoi-utmutato/lektori-utmutato/>)

BEJEGYZÉSEK ARCHÍVUMA

 2019. július (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2019/07/>)

 2019. június (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2019/06/>)

 2019. május (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2019/05/>)

 2019. április (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2019/04/>)

 2019. március (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2019/03/>)

 2019. február (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2019/02/>)

 2019. január (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2019/01/>)

 2018. december (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/12/>)

 2018. november (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/11/>)

 2018. október (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/10/>)

 2018. szeptember (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/09/>)

 2018. augusztus (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/08/>)

 2018. július (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/07/>)

 2018. június (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/06/>)

 2018. május (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/05/>)

 [2018. április \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/04/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/04/)

 [2018. március \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/03/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/03/)

 [2018. február \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/02/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/02/)

 [2018. január \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/01/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2018/01/)

 [2017. december \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/12/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/12/)

 [2017. november \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/11/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/11/)

 [2017. október \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/10/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/10/)

 [2017. szeptember \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/09/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/09/)

 [2017. augusztus \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/08/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/08/)

 [2017. július \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/07/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/07/)

 [2017. június \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/06/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2017/06/)

IMPRESSZUM

GeoMetodika – Földrajz szakmódszertani folyóirat

Főszerkesztő

dr. Makádi Mariann (ELTE TTK)

HU ISSN 2560-0745

DOI: 10.26888/GEOMET

ROVATOK

[Dokumentumtár \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/dokumentumok/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/dokumentumok/)

[Földrajztanár-képzés \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/foldrajztanar-kepzes/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/foldrajztanar-kepzes/)

[GeoMetodika basic \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/geometodika-basic/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/geometodika-basic/)

[Hírek, események \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/hirek_esemenyek/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/hirek_esemenyek/)

[Kaleidoszkóp \(http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/kaleidoszkop/\)](http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/kaleidoszkop/)

Kitekintő (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/kitekinto/>)

Módszertani műhely (http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/modszertani_muhely/)

Tanulmányok (<http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/category/tanulmanyok/>)

KAPCSOLAT

Email

szerkesztoseg.geomethodika@gmail.com

Postacím

ELTE TTK FFI

Földrajz szakmódszertani csoport

GeoMeodika szerkesztőség

1117 Budapest, Pázmány P. sétány 1/c. 1-224.